

ESKRİM'İN ELEKTRONİK GELİŞİMİ: DERLEME ÇALIŞMASI

Zeki TÜMLÜ¹

Geliş Tarihi: 12.04.2009
Kabul Tarihi: 15.11.2009

ÖZET

Dünden bugüne çeşitli spor branşlarında olduğu gibi eskrimde de hem yönetmelikler hem de teknik anlamda değişiklikler yapılmıştır. Spor karşılaşmaları teknik olarak yapılan değişikliklerle, insan gücünü daha çok zorlayan, fiziksel ve zihinsel açıdan geliştiren bir görüntü sergilemiştir.

Eskrim sporundaki bu gelişmelerde hakem hatalarının önüne geçilerek, itirazlar en aza indirilmiştir. Spor yaralanmaları eskiye nazaran asgari düzeye çekilmiş ve bu spor izleyiciler tarafından daha anlaşılır bir duruma getirilmiştir. Teknik anlamda elektrik düzenlerinin spora katkısı sayesinde geliştirilen hakem masasındaki ışıklı düzenek (Apere) hakemlerin daha kolay karar vermesini sağlamıştır. Bu da eskrimi hem oynanması hem de seyirci açısından daha anlaşılır hale getirerek, yaygın bir spor branşı olmasına katkı vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Eskrim, Elektronik Gelişim, Puandere, Apere, Anilör

THE TECHNICAL DEVELOPMENTS IN FENCING: A REVIEW ARTICLE

ABSTRACT

As like other sport branches, there have been some changes in fencing in both rules and regulations and techniques. By the help of technical improvements, the competitions force the limits of human being in terms of physical and mental aspects.

The technical improvements in fencing decrease not only the mistakes made by referees but also the objections. The incidence of the injuries has decreased and the sport fencing has become more understandable. The lights on the referee tables facilitate the referees to make final decisions easily and the spectators understand the decisions by the referees. Besides, the sport fencing became more popular and understandable branch.

Key Words: Fencing, Electronic Development, Puandere, Aperee, Anilor

GİRİŞ

Günümüzde birçok spor branşlarında olduğu gibi eskrimde de gerek yönetmelik gerekse teknik anlamda birçok değişiklik yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikler Eskrim sporuna hem hız kazandırmış hem de daha anlaşılır hale gelmesini sağlamıştır. Teknik anlamda ki değişiklikler ölçülür niteliğin yanında itirazları da ortadan kaldırmıştır. Hakemin verdiği karara itiraz söz konusu olduğunda kayıtların yeniden izlenmesiyle hakem kararında ya sabit kalabilmekte ya da değişiklik yapabilmektedir. Eskrimin elektronik düzeni değiştirilerek eskiden vücudumuzun arkasına bağladığımız elektrik kablosu kalkarak eskrim silahının taşı içine yerleştirilen bir soket sayesinde aynı düzen daha modern hale getirilmiştir. Yapılan bu değişiklikler itiraz, kargaşa ve şiddeti önemli ölçüde ortadan kaldırmıştır.

ESKRİMİN TANIMI

Önceden saptanmış belirli kuralları olan, ana özelliği ucu puandereli silahla saldırı ve kendini savunmayı içeren bir spordur.

Eskrim fizik ve ussal özellikleri en iyi şekilde ve en geniş ölçüde geliştirilmesi yönünden herkese sağlık verecek bir spor olarak kabul edilmiştir. Eskrim, yapılmasındaki geniş tekniği, inceliği ve estetiği bir arada bulundurulması bakımından bir sanattır.

Eskrimin üç ana dalı vardır: Epe, Flöre, Kılıç. Bu üç dalın kuralları ve silahları birbirinden farklıdır. Epede geçerli tuş alanı tüm vücuttur. Flörede ise vücuda giyilen bir sim yelektir. Kılıçta ise kol, baş ve vücut olmak üzere vücudun belden yukarı geçerli vücut alanını teşkil etmektedir.

¹ Anadolu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Eskişehir

Eskrimin temel özellikleri her üç silahta da mevcut olup, tüm hareketler atak ve vücudu savunmaya yöneliktir. Bugün eskrim, denge ve beceri açısından tiyatro ve operada ders olarak verilmektedir. Diğer yandan pilot eğitiminde çabukluk, çeviklik ve hızlı düşünebilme becerilerine etkisiyle pilot eğitiminde de önemli bir yer tutar. Son zamanlarda Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında eskrim branşı seçmeli ders olarak uygulamalı yapılmaya başlanmıştır.

TARİHSEL GELİŞİMİ

Eskrim ilk olarak i.ö 2000 yıllarında Çin de daha sonra antik Yunanda hoplomakhos denilen gladyatör öğretmenleri gymnasium okullarında ders olarak verildi. Roma döneminde ise hem spor hem de bir savaş oyunu olarak rastlanmaktadır. Çağdaş eskrimin İspanya'da doğduğu ileri sürülür. Toledo kentinde ise uzun ve batıcı özelliği olan kılıçlarla güç, beceri, çeviklik ve bilgi önem kazanmıştır.

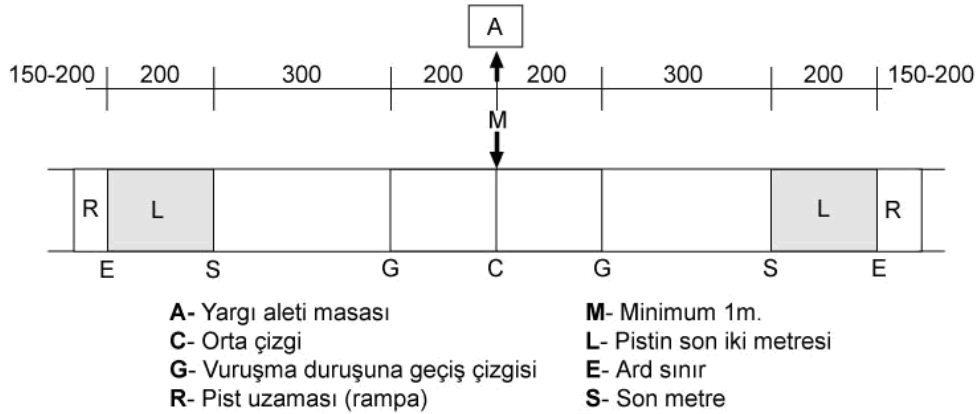
Türkiye de eskrim sporunda ilk çalışmalar, 1839 da ilan edilen Tanzimat Fermanı paralelinde Sultan Abdulmecid zamanında askeri okullara meç ve kılıç derslerinin konulmasıyla başlamıştır. 1869 da Rüştiyelilere eskrim dersleri konulmaya başlamıştır. Rüştiyeliler 1903 yılında Sultan Abdulhamid'in özel izniyle padişahın huzurunda İtalyan eskrimcileriyle ilk müsabakalarını yapmışlardır.

1906 yılında Fuat Balkan Harp okulunda ilk eskrim derslerini vermeye başlamıştır. Daha sonra Beşiktaş İdman Yurdu da eskrim sporu çalışmaları başlamış oldu. Bu devirde Ömer Lütfü, Refik Beyler, Muallim Hüsnü Beyler, Fuat Balkan gibi değerli eskrimciler yetişmiştir. 1923 yılında ilk eskrim federasyonu kurularak 1924 yılında eskrim millî takımı Paris Olimpiyatlarına katılmıştır. 1940–1950 dönemlerinden sonra eskrim sporu Anadolu'nun çeşitli illerine dağılarak faaliyetlerini sürdürmüştür. Günümüzde Türkiye'de 12 ilde çeşitli kulüplerin bünyesinde eskrim spor faaliyetleri yürütülmektedir (1).

TEKNİK BİLGİLER

Eskrim savunmaya ve saldırıya dayanan bir spor karşılaşmasıdır. Amaç rakibin ataklarını bertaraf edip, karşı saldırıya geçerek rakibin vücuduna silahla teması sağlamaktır. Eskrimde Epe, Flöre ve Kılıç branşlarında müsabakalar yapılmakta olup her biri ayrı bir teknik beceri gerektirir.

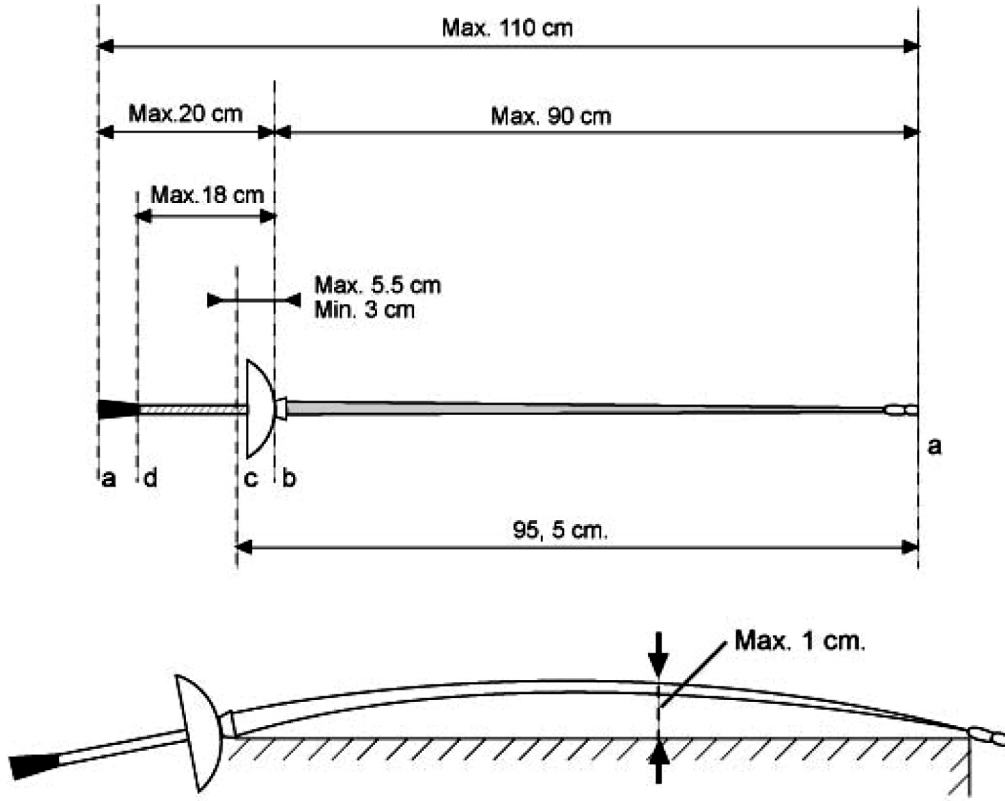
Epede amaç tamamen atak ve parat sistemi içerisinde rakibin vücuduna teması sağlamaktır. Geçerli vücut alanı tüm vücuttur. Flöre ise daha çok atak-parat tekniğiyle epe den ayrılan yanı atağın ön plana çıkmasıdır. Kılıç ise atak-parat ve atak üstünlüğünün yanında parat-ripos söz konusudur. Eskrim müsabakaları uzunluğu en az 14 metre olan elektrik geçirmeyen metalik bir pist üzerinde oynanmaktadır. Şekil 1'de eskrim pist şeması gösterilmiştir.

Şekil 1: Üç silah türü için kullanılan pistin şematik gösterilmesi

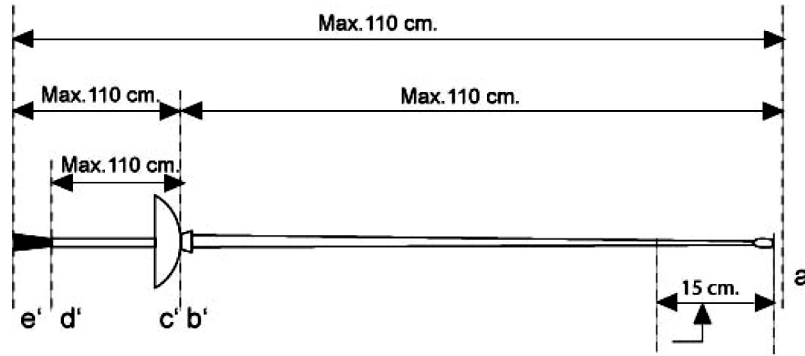
Eskrimciler eskiden pistte anilör denilen elektrikli bir aygıtla masada bulunan Apere'ye bağlanmış olurlardı. Müsabaka esnasında silahın ucundaki puanderenin rakip sporcuya değmesi neticesinde Apere de yanan ışık sayesinde hangi sporcunun tuş yaptığı hakemin de yorumu katılarak değerlendirilirdi. Günümüzde ise eskrim silahlarının kabze iç kısmına yerleştirilen bir soket vasıtası ile kablosuz bağlantı sağlanmıştır. Müsabakalar, her ne kadar elektrikli yapılsa da son kararı yine hakem vermektedir (2).

Eskrimci müsabakaya çıkmadan önce Eskrim elbisesini, eldivenini, silahını, maskesini ve içine giydiği plastronunu (koruyucu yelek) giyerek hazır durumda bekler verilen anonsla beraber piste çıkar (3). Müsabakalar Ferdi ve Takım olarak yapılmaktadır. Sporcular, Pul ve Direkt eleme şeklinde maçlar yapabilmekte olup Pul müsabakaları 3 dakika 5 tuş üzerinden yapılır. Direkt eleme ise (3+3+3)=9 dakika 15 tuş üzerinden tamamlanır. Takım müsabakalarında 3 asil 1 yedek sporcu ile piste çıkılır ve 3 sporcu karşı takımın 3 sporcusu ile ayrı ayrı karşılaşır ve 9 maçın neticesinde 45 tuşu tamamlayan takım galip ilan edilir (4). Her üç branştaki (epe, flöre ve kılıç) silahların teknik ölçüleri Şekil 2, 3 ve 4'te gösterilmiştir.

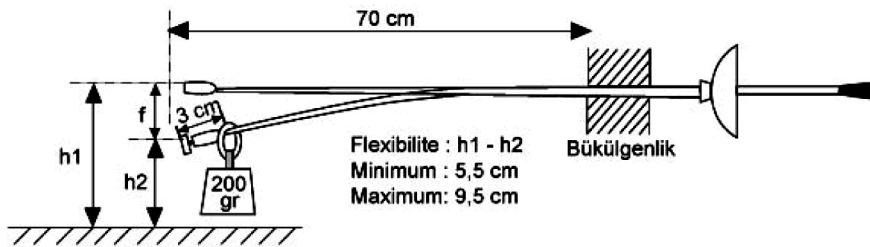

Epenin Boyutları ve Lamın Eğimi

Şekil 2: Epe silahının boyutları ve Lam'ın eğimi

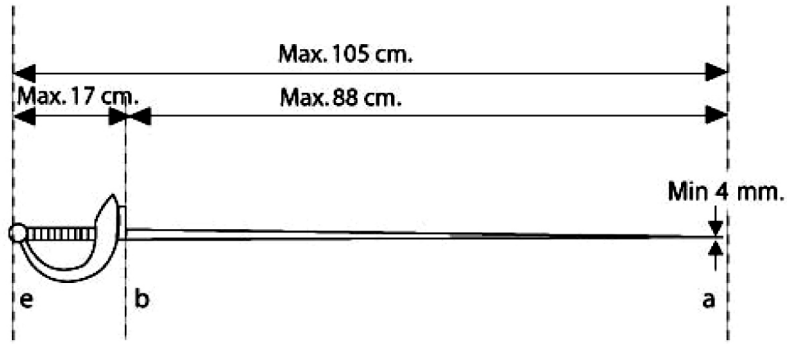

Flörenin Boyutları

Elektrikli Flörede Lam İzolasyonu

Şekil 3: Flöre silahının boyutları, Lam'ın eğimi ve izolasyonu

Kılıcın Boyutları

Lamın Eğilmesi

Şekil 4: Kılıç silahının boyutları, Lam'ın eğimi.

ESKRİM'İN ELEKTRONİK GELİŞİM SÜRECİ

Eskrimin elektronik olarak oynanmaya başlamasının temel nedeni puanlamanın daha kolaylaştırılmasıdır. İlk elektronik apere ile müsabakalar 1896 yılında yapılmıştır. Şu anda kullanılan elektronik puanlama sistemlerine benzer şekilde kullanılmıştır (2).

Önceleri elektriksiz olarak oynanan bu spor branşı daha sonraları ülkemizde Epe'de 1936 yılında, Flöre'de 1956'da ve 1988 yılında da Kılıçta elektrikli olarak oynanmaya başlanmıştır. Eski yıllarda dört yan hakem ve bir başhakemin gözetimi altında atak ve parat ripos hareketlerinin öncelikleri yan hakemlerin vereceği puanlarla, en nihai karar başhakem tarafından verilmekteydi. Bu şekilde oynanan müsabakalarda hataların fazlalığı eskrim maçlarında itirazlara yol açtığından, bu itirazları ortadan kaldırmak amacıyla elektrikli olarak oynanmaya başlanmıştır. Bu uygulama az da olsa itirazları ortadan kaldırmıştır (5).

Eskrim müsabakaları hakemin pist üzerindeki sporculara başla komutu ile başlar. Üç dakikada 5 tuş'u yapan sporcu galip ilan edilir. Sporcuların kullandıkları silahlar elektrikli olup vücudundan geçen bir kordon vasıtası ile pistin başlangıcındaki anilöre bağlantılıdır. Bu anilörler diğer bir kabloyla masada bulunan eskrim aparatı olan Apere'ye bağlıdır. Sporunun her hangi biri karşıdaki rakibine silahın ucu ile temasında devre tamamlanır ve o sporcu temsil eden lamba yanarak tuş olduğunu ikaz eder ve başhakem de kararını bu ışığa göre değerlendirir. Eskrim müsabakalarında her tuşun sonunda maç başlama çizgisinden tekrar başlar ve beş tuşu 3 dakika içerisinde oynayarak bu müsabakayı tamamlayan sporcu galip ilan edilir (6).

En son yapılan değişiklik kordon ile apere'ye bağlanan sporcu, bu kordonun yerine eskrim silahlarının elle tutulan kabzesi içerisine yerleştirilen bir soket aracılığı ile rakibe yapılan tuş hareketinde dijital olarak apere de o sporcu temsil eden ışık sistemi yanmakta ve hakem buna göre kararını vermektedir. Sporculardan her hangi biri tuşa itiraz ettiğinde ekranda izlenen müsabakalar, hakem tarafından tekrar izlenmektedir. İtirazı olan sporcunun lehine veya aleyhine kararı başhakem değiştirme yetkisine sahiptir. Bu sistemle gözden kaçan atak veya savunma hareketlerinin tekrar ekranda izlenmesi ile doğru karar verilmiş olur.

Elektronik gelişimle birlikte, mevcut gösterge cihazlarının daha büyük ve donanımlı hale gelmesi eskrim sporunun görselliğini daha da artırmıştır. Örneğin, tuş gösterge cihazları her sporcu için ayrı ayrı olmak kaydıyla yeşil ve kırmızı olarak kullanılmaktadır.(Şekil 5).

Şekil 5: Eskrimde apere ve puanlama sistemlerinden bir görüntü (Resim FIE magazininden alınmıştır).

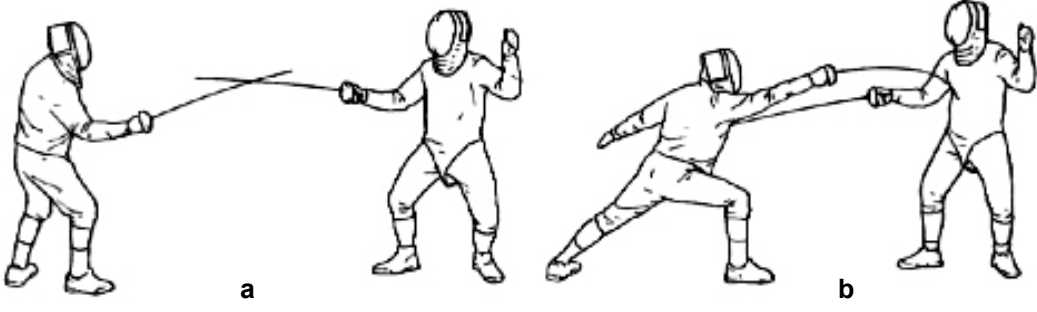
Diğer birçok spor branşında olduğu gibi eskrim sporunda da bilişim teknolojileri de kullanılmaya başlanmıştır. Bunun en yaygın örneği müsabaka sonuçlarının internet üzerinden canlı olarak yayınlanmasıdır. Bu sayede müsabaka sonuçları aynı anda tüm dünyadan ilgili kişiler tarafından izlenebilmektedir. Bu durum herkes tarafından kabul edileceği gibi branşa olan ilginin artmasına neden olmaktadır.

Son dönemlerde ise, tüm alanlarda ki kablosuz sistemlerin kullanılmasına paralel olarak, eskrim sporunda da kablosuz ekipmanlar kullanılmaya başlanmıştır. Sporcular anilör cihazına bir kablo aracılığı ile bağlantı sağlarken, yeni sistemlerle bu bağlantı Wi-Fi (kablosuz) sistemlerle yapılmaktadır. Sporcuların aldıkları tuşlar anilöre kablosuz olarak aktarılmakta, ışıklı skor panosunda ise sporcuya ait renkteki ışık yanmaktadır. Bu sayede sporcuların hareketleri daha rahat ve daha estetik hale gelmiştir (Şekil 6).

Şekil 6: Eskrimde kablosuz sistemlerle oynanan bir müsabaka görüntüsü (Resim FIE magazininden alınmıştır).

Eskrimde dikkat, sürat ve dayanıklılık olarak adlandırılabilen fiziksel ve yargı, anında karar verme ve başarı kararlılığı olarak adlandırılabilen ussal niteliklerin birleşik ve uyumlu çalışmaları gerekir. Bahsedilen fiziksel ve ussal özelliklerin ortaya konuluşu sırasında eskrim sporun da ki elektronik yenilik ve değişimler kolaylık sağlamaktadır (7). Özellikle hamle, batinando, balestro gibi hücum ve paradlar gibi savunma teknikleri daha süratli yapılır hale gelmiştir. Çünkü elektronik yenilikler sayesinde sporcuya hareket kolaylığı sağlanabilmektedir. Bu durum ise tekniğin uygulanışını, hakemlerin karar vermelerini kolaylaştırmış ve eskrim sporunun görselliğini arttırmıştır (Şekil 7).

Şekil 7: Eskrimde uygulanan savunma (a) ve hücum (b) teniklerinden bir örnek.

Daha önce ki kurallar çerçevesinde sadece sim yelek giyilirken, maskenin altında ki koruma düz branda ile kaplı durumdaydı. Eskrim sporunda en son yapılan değişikliklerden biri de flöre maskesinin alt koruma kısmının sim olarak değiştirilmesidir. Önceden maskenin altında ki alana tuş yapıldığında puan alınmazken yeni düzenleme ile aynı bölgeye yapılacak hamleler puan değeri taşır hale gelmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bugün eskrim sporunun elektrikli olarak oynanması, elektrik sistemlerdeki değişiklikler ve yeniden ele alınan yönetmelikler eskrim sporuna birtakım yenilikler ve gelişmeler kazandırmıştır. Müsabaka silahları (epe, flöre, kılıç) kabzeye takılan soket ve elektrik devresini tamamlayan yaylı bir uç olan puandere sayesinde;

- Eskrim müsabakalarında elektronik devrelerin kullanılmasından önce hakemler vuruşa bağlı olarak tuş yani puan veriyorlardı. Sporcular puan alabilmek için sert vuruşlar yapmak zorunda kalmaktaydılar. Son dönemde ortaya çıkan elektronik gelişmeler sporcunun sert vuruşlar yapmadan sadece dokunarak puan alabilmesine imkân sağlamıştır (8). Dolayısıyla, elektronik düzenek sayesinde müsabaka esnasında ışıkların yanmasına bağlı olarak yaralanmalar en aza indirilmiştir.
- Apere de yanan ışıklar yeterli düzeyde dokunuş sağlandığını göstermektedir. Bu durum hakemlerin daha sağlıklı karar vermesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, hakemler daha sağlıklı bir şekilde karar vererek müsabakalardaki itiraz ve kargaşanın önüne geçmişlerdir.
- Sporcuların puan alabilmeleri için rakiplerinden daha hızlı hareket ederek puan alıcı teknikleri uygulamaları gerekmektedir. Son dönemde oluşturulan elektronik düzenekler bu tür tekniklerin uygulanması konusunda sporculara sürat kazandırmıştır. Bu anlamda, elektronik düzenekler sayesinde sporcular daha hızlı ve tekniğe dayalı oyunlar oynamaktadırlar.
- Yeni elektronik gelişimler bu branşın daha anlaşılır hale gelmesine yardımcı olmuştur. Bu branşı hiç tanımayan kişiler bile ışıklar sayesinde kimin puan alıp kimin alamadığını rahatlıkla görebilmekteyler. Buna ek olarak, hakem kararları konusunda tereddüt yaşanmamaktadır. Bu bakımdan bu spor branşındaki seyirci sayısı artış göstermiştir.
- Müsabakalar esnasında meydana gelen sporcu, antrenör ve idarecilerin arasında oluşan gereksiz itiraz ve kargaşa ortadan kalkmıştır. Buda sporun kalitesi ve mentalitesini yükselterek kendine özgü olan asalet, duruş, kabiliyet unsurlarını daha açık bir şekilde ortaya çıkarmıştır.
- Bugün eskrim sporu hem Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında hem de Tiyatro ve Operada ders olarak görülmektedir. Aynı zamanda pilot eğitimi için Harp okullarında vazgeçilmez bir branş olarak ilgi görmektedir. Bu nedenle, elektronik gelişmeler sadece sportif başarıyı, anlaşılır olmayı artırmakla kalmamış, bu branşa ilgi gösteren tüm diğer katılımcılara büyük kolaylıklar sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Arseven, R., Yayınlanmış Ders Notları, İstanbul, 1970.
- Evangelista, N., The Art and Science of Fencing, Indianapolis: Masters Press. ISBN 1-57028-075-4, 1996.
- Evangelista, N., The Inner Game of Fencing: Excellence in Form, Technique, Strategy, and Spirit, Chicago: Masters Press. ISBN 1-57028-230-7, 2000.
- United States Fencing Association (USFA), United States Fencing Association Rules for Competition, Official Document. Retrieved 1 December 2009.
- Tümlü, Z., Eskrim Bilgisi I, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1158 Eskişehir, 1999.
- Tümlü, Z., Eskrim Bilgisi II, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1446 Eskişehir, 2003.
- Cheris, E., Fencing: Steps to Success, Human Kinetics Publishing, 2002.
- FIE (Uluslararası Eskrim Federasyonu), Fencing in Brief, Official Document, Retrieved 11 December 2009.